ఇలా అయితే దేశం బాగుపడ్డట్టే!

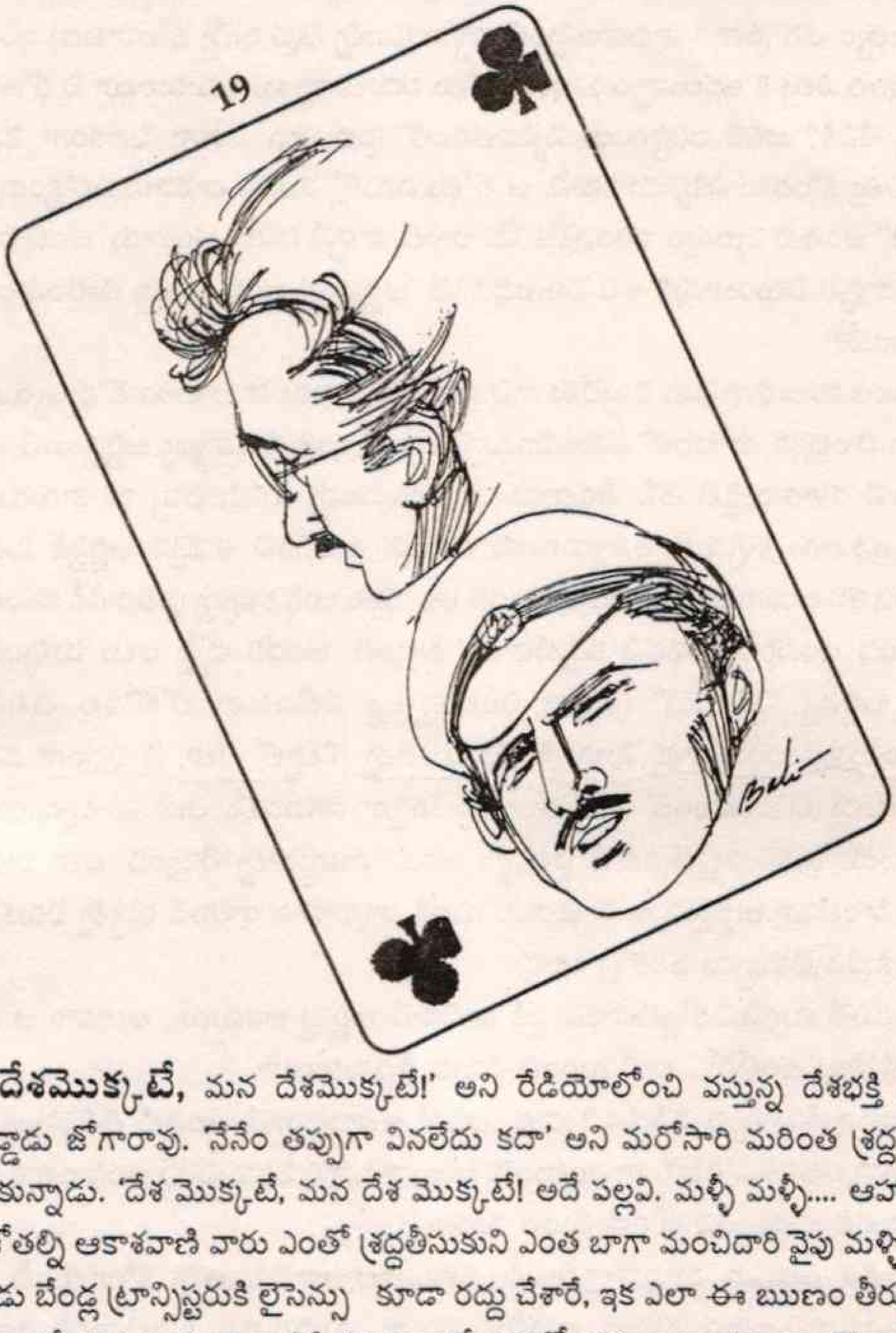

'దేశమొక్కటే, మన దేశమొక్కటే!' అని రేడియోలోంచి వస్తున్న దేశభక్తి గీతం విని తుళ్ళిపడ్డాడు జోగారావు. 'నేనేం తప్పుగా వినలేదు కదా' అని మరోసారి మరింత శ్రద్ధగా చెవులు నులుపుకున్నాడు. 'దేశ మొక్కటే, మన దేశ మొక్కటే! అదే పల్లవి. మళ్ళీ మళ్ళీ.... ఆహా, పెడదారి పట్టిన శ్రోతల్ని ఆకాశవాణి వారు ఎంతో శ్రద్ధతీసుకుని ఎంత బాగా మంచిదారి వైపు మళ్ళిస్తున్నారూ! ఈ రెండు బేండ్ల ట్రాన్సిస్టరుకి లైసెన్సు కూడా రద్దు చేశారే, ఇక ఎలా ఈ ఋణం తీర్చుకోవడం!' అని కావాలనే, పక్కనున్న పెళ్ళానికి వినపడాలనే తనలో తను జనాంతికంగా గొణుక్కున్నాడు. రాధ మళ్ళీ అడక్కుండానే 'ఇన్నాళ్ళూ మనది రెండు, మూడు దేశాల కలయిక కాబోలు అనే భ్రమలో కొట్టుమిట్టాడుతున్నాను. ఎన్నాళ్ళకి తెలిసింది....' అని రేడియో గొంతు బాగా తగ్గించి,

'దేశ మొక్కటే, మన దేశ మొక్కటే!' అని దాన్ని అనుకరిస్తూ పాడిన మొగుణ్ణి చూసి ముచ్చటగా నవ్వింది రాధ. నవ్వుతూ అంది ఊకలోంచైనా జోకు లాగగలరు. మిమ్మల్ని అత్తగారు 'జోగులూ' అని పిలవకుండా 'జోకులూ'! అని ఇప్పటికైనా పిలవడం న్యాయం. 'జోగారావు రాధ మాట

వినిపించుకున్నట్టే లేదు. తన మటుకు తను కొన సాగించాడు.

'మనసు వేదన చెందితే ఏదో వెర్రి జోకు వేసి తృప్తిపడక ఏం చెయ్యమన్నావు! చిన్న పిల్లల్ని నిద్రపుచ్చడానికి జోలపాటలు పాడుతారు. వెర్రి ప్రజ ఎక్కడ తెలివి తెచ్చుకుని మేలుకుంటారో అని ప్రభుత్వం తన ప్రచార సాధనాలన్నింటి ద్వారా ప్రజల్ని నిద్ర పుచ్చే జోలపాటలు ఇవి. లేకపోతే దేశంలో ఇంత ఎత్తు కొండలున్నాయి, ఇంత లోతు నదులున్నాయి అనుకుంటూ ఏ రోజు కా రోజు ఈ లిస్టు దేనికి? బలికే పరిస్థితులు సృషించడంలో ప్రభుత్వం ఎలాగా ఘోరంగా విఫలమైంది కనక ఆ ఎత్తు కొండలు ఎక్కి దూకమనీ, ఆ లోతు నదుల్లో మునిగి చావమనీ పరోక్షంగా సందేశం అంటావా!'' అంతటి వ్యంగ్యం భరించలేక 'మీ లాంటి వాళ్ళనే సినిక్స్ అంటారు' అంది రాధ. 'మరీ నీలాంటి వాళ్ళని ఏమంటారు? అని మొగుడడిగితే 'ఆర్టిస్టు ' అంది అతన్ని ఊరించాలని.

'అంటే?'

'అంత సులువుగా నేను చెప్పలేను గాని ఒకలా చెబుతాను హిమాచలం ఔన్నత్యం, గంగానది గాంభీర్యం పొందికైన మాటలలో వీనులవిందు చేస్తూంటే ఇంతటికువ్యాఖ్య ఆర్టిష్టయితే చెయ్యడు'

'వాడే కళాకారుడైతే చేసే తీరతాడు. హృదయమున్న మనిషి తప్ప కళాకారుడు కాలేడు. అలా అయినవాడు కళ్ళెదుటి అన్యాయాలకు చలించి, స్పందించి తనదైన ఆర్టిస్టిక్ మీడియంలో సాటి మనిషి కది అందించక మానడు. అమ్మాయి అందమైన బుగ్గ కళ్ళున్న ప్రతివాడికీ కనపడుతుంది. ఆ బుగ్గమీద అందరికీ కనపడని కన్నీటిచారని గుర్తించి, అందరి దృష్టి అటు మళ్ళించిన వాడే అసలైన ఆర్టిస్టు పైకి ఏదో శ్రద్ధగా వింటున్నట్టు నటించినా లోలోపల తనని తాను అభినందించుకుంటుంది రాధ. మొగుణ్ణి ఎప్పుడు రెచ్చ గొట్టాలో ఎలా, ఏ విధంగా కవ్వించాలో ఎరిగిన పడుచు ఆ విషయంలో రాధ ముందు ఎవరైనా దిగదడుపే అలా మాట్లాడుతున్నప్పుడు బహిర్గతమయ్యే అతని వ్యక్తిత్వంలోని చైతన్యం ఆమెని ముగ్ధురాల్ని చేస్తుంది. అలా మధ్య మధ్య అంటిస్తూ హింటిస్తూ అర్థమైన ఆ హృదయం నుండి వాగ్రూపాన రాలిపడే రవ్వల్ని ఏరుకోవడం ఆ ముద్దరాలికి ఎప్పటికప్పుడు సరికొత్త ముద్దు.

'అయితే బుగ్గమీదికన్నీటిచారని పైకి చాటేవాడే ఆర్టిస్టు అందురూ, అలాకాక ఆ బుగ్గమీదే నవ్వితే పడే సొట్ట ఉంటేనో... దాని గురించి చెప్పక్కర్లేదనుకుంటా...'

అంటూ కిసుక్కున నవ్వేసింది రాధ. అదిగో అలాంటప్పుడే అంతటి తెలివైన అమ్మాయీ అనుకోకుండా అతనికి దొరికిపోతూ ఉంటుంది. అయినా ఓసారి సీరియస్‌నెస్ అవహించాక అతనంత సులువుగా చలించడు. తన ధోరణి నుంచి మరలడు.

'ఏ కళ అయినా మానసోల్లాసానికీ, మానవకల్యాణానికీ, అన్ని కోణాల్లోంచీ సత్యాన్ని చూపించడమే దాని లక్ష్యం, గమ్యం, బుగ్గమీద నొక్కూ చూపించాలి, కన్నీటిచారనీ చూపించాలి. అయితే రాజకీయ ప్రభంజనంలో కొట్టుకుపోయి ఏ కళ అయినా ప్రభుత్వ ప్రచార సాధనం స్థాయికి దిగిపోయింది. ఈ కట్‌త్రోట్ కాంపిటిటివ్ వ్యవస్థలో ఎంత పెద్ద సాహితీవేత్త అయినా పేరు కోసం వేసే వేషాలు చూస్తే మతి పోక మానదు. వెనకటికి నాకు బాగా పరిచయం ఉన్న ఓ కవిగారు ఓ గ్రంథరాజానికి ముందుమాట రాశారు. తీరా ఆ ఉద్గ్రంథం ఏమిటో అని చూద్దునూ, ఎక్కాలబుక్కు ...!నీ కా తమాషా చెప్పానో లేదో గుర్తు లేదు.'

"ఏదీ, ఇవాళ ఏదో గురి కుదిరింది గాని ఇలాంటి పెద్ద పెద్ద విషయాలు ఎందుకూ పనికిరాని మా ఆడాళ్ళతో చర్చించే అవకాశం మీ కేది?' అంటూ రాధ మరో సమిధ వేసింది.

'చెబుతూనే ఉన్నాగా మధ్య ఎందుకు ఆ సన్నాయి నొక్కులు! ఇవాళ ఆదివారం. నువ్వు తెచ్చిన ప్లేటెడు ఉప్మా కడుపులో పడింది. ఇక పన్నెండు దాకా మారు కాఫీ అయినా అడగను. విసుగెత్తి నువ్వు లేచి పోవాలి కాని ఇలాంటి జీవన్మరణ సమస్య వచ్చి పడ్డాక ఇక నేను ఆగలేను. అన్నట్టు ఎక్కాలబుక్కు, తొలిపలుకు రాసిన 'కవిరాజ విరాజ' గురించి కదూ నేను చెబుతూంట? ఆయన్ని బాగా ఎరుగుదును కనక వెళ్ళి నిలదీశాను. ఇలా మీరు చెయ్యటంలో ఔచిత్యం ఏమిటీ అని. ఆయన జవాబు చెప్పకుండా "ఎవరైనా చేతిలో అక్షింతలు పెట్టి 'ఇదిగో మా చెల్లాయికి ఇవుడే పెళ్ళయింది. దీవించండి' అంటే ఏం చేస్తావు?" అని ఎదురు ప్రశ్న వేశారు. 'దానికే నెత్తి మీద ఆ అక్షింతలు వేస్తాను' అన్నాను. "ఆ అమ్మాయిని అదివరకు ఎరగవు. నీ ఆశీర్వచనం ఫలిస్తుందనే పెద్ద విశ్వాసమూ నీకు లేదు. మరెందుకు వేశావు? హౌ ఆర్ యు జస్టిఫైడ్?" అని నన్నే నిరుత్తరుణ్ణి చేసి "వెర్రిజోగయ్యా ఈ లోకంలో అనేక మొహమాటాలు ఉంటాయి. ప్రతిభ లేదు కదా అని మనదగ్గిరికి వచ్చిన వాళ్ళని కాదు పొమ్మనే అధికారం మనకి లేదు. ఇంతకీ ఎన్‌సైక్లోపీడియా అయినా, ఎక్కాలబుక్కు అయినా హెచ్చు తగ్గులుండొచ్చు గాని రెండూ పుస్తకాలే అనే సంగతి కాదనలేవు కదా! దేనికైనా సమదృష్టి ఉండాలి. ఆరాసినాయన నా బాల్యమిత్రుడు కాదనలేక 'అచ్చు బాగున్నది. అంకెలు స్పష్టముగా పడినవి. మరింత కృషితో గ్రంధకర్త ముందుకు రాగలడని నా సంపూర్ణ విశ్వాసం' అని మూడు ముక్కలు రాసిచ్చాను. పూర్తి సంతకం చేసి మరీ ఇచ్చాను. కావలిస్తే గ్రంథర్త పేరు చిన్న క్షరాలలోనూ, నా పేరు బాగా పెద్దక్షరాలలోనూ వేసుకోమనే సూచన నేనే ఇచ్చాను. పాపం, అలాగే చేశాడు. ఎంతటి భక్తుడో ' అని చెబుతూంటే ఆయన ధీమా చూసి ఒళ్ళుమండి. 'ఇంతటి కీర్తి ప్రతిష్ఠలు సంపాదించాక మీకు ఇలాంటి పనులవల్ల అపకీర్తి వస్తుందని భయం లేదా, మాష్టారూ?' అని నిలదీశాను.

'ఇంతటి కీర్తి ప్రతిష్ఠలు సంపాదించిన తరువాత ఇదేమని ఎవరైనా నన్ను అడగడానికి ఎన్ని గుండెలు? ఇక మనవాడు ఎన్ని వేల ప్రతులు వేశాడో అన్నిటిలోనూ నా పెద్ద పేరు ఉంటూనే ఉంటుంది. ఇక ఏ విధంగా చూసినా నాకు పోయిందేమిటంటావ్?' అంటూ మళ్ళీ నోరెత్తకుండా చేశాడు. నా నోటిని మూశాడు. కాని మనసుని మూయలేడుగా!కల్తీ, కల్తీ అంటారు. సొంత లాభం కోసం మన దేశంలో కళాకారులు చేస్తున్న ఈ మానసిక వ్యభిచారం దుర్భరం. ఇలాంటివాడు ఒక్కడు మునిగితే ఎంత పవిత్రమైన గంగ అయినా పూర్తిగా కల్మషం అవుతుంది. పదవిలో ఉన్న నాయకులకు వీళ్ళు తాకట్టు పెట్టే పరజాలవు ఇంద్రజాలంలో సామన్య ప్రజ చిక్కుకుపోవడమే దేశానికి పట్టిన అరిష్టం. అందరూ అనను గానీ, మూడొంతులు మేధావులు, నూటికి తొంబై తొమ్మిది పాళ్ళు దేశద్రోహులు. నిజం చెప్పడం కాదు. నిజాన్ని కప్పడమే - జనాన్ని లేపడం కాదు. జోకొట్టడమే ప్రస్తుతం వీరు చేపట్టిన బాధ్యత. ఓ లక్షధికారి అచ్చులో తన పేరు చూసుకుందామనే ముచ్చటని ప్రోత్సహించి, వారి విరచిత ఎక్కాలబుక్కుకి ముందుమాట రాసే సాహిత్య ద్రోహానికి పాల్పడడమే గాక దానిని ఏ మాత్రం పాపభీతి లేక సమర్థించుకో చూచిన 'కవిరాజ విరాజ' లాంటి బరితెగించిన పండిత రౌడీలే ప్రస్తుతం దేశం నిండా, ఆ పై మెరుగులకి భ్రమపడి, ఆపై పై సొగసుల వలలో

పడితే ఇక నిజానికి చోటు ఇచ్చినట్టే, మంచివాళ్ళకి ఓటు వేసినట్టే! ఇంతెందుకు ఒకప్పుడు రంగు రంగుల గులాబీలు చూసి నేనే మతి పోగొట్టుకున్నాను.!

'ఏమిటీ, ఇంత సేపూ ఇన్నిన్ని పెద్ద కబుర్లు చెబుతున్న మీరే!'

'అవును, నేనే! మంచి మాటల మాయకీ పంచరంగుల చాయకీ తట్టుకు నిలబడలేని వయసు అది. ఇప్పుడే కాదు పుట్టి జ్ఞానం వచ్చిందగ్గిరనుంచీ నాలోని ఆర్టిస్టు నన్నేదో విధంగా అల్లరి పెడుతూనే ఉన్నాడు. అప్పుడూ అంతే, యూనివర్సిటీ చదువు పూర్తై మా ఊరు చేరిన సమయం అది. ఊరంటే పల్లెటూరు కాదు పట్నమే. కొద్దిగా వెనుకబడిన ప్రాంతం గాని, అదీ ఆ జిల్లాకి కేంద్రమే. మా వీధిలో నేను కాక సుధాకర్ అనే కుర్రాడు కూడా మా బ్యాచీ సబ్జెక్టు కాదూ కానీ నాతో పాటు యూనివర్సిటీలోనే చదివేవాడు. అతని కేదో విప్లవ సంఘంలో సభ్యత్వం ఉందని మా వాళ్ళు నన్నతనితో కలవనిచ్చేవారు కారు. అతనిలో ఉన్న స్నేహ ప్రియత్వమూ, మృదుభాషణమూ నన్నతని వైపేఆకర్షింపజేసేవి. అయినా ఎప్పుడో కాని కలవడం కుదిరేది కాదు. ఆ సెలవుల్లో ఓ రోజు ఏమైందో తెలుసా?"

'ఏమైందేమైంది' అని రాధ ఆత్రుతగా అడిగింది జోగారావు కొనసాగించాడు.

'ఆ ఏడాది ఫైనలు పరీక్షలకని నేను ఓ ఏడాదిపాటు ఏ సెలవులకీ ఇంటికి రాలేదు. మా వీధి చివర డి.ఎస్.పి.గారి బంగళా ఉండేది. వాళ్ళబ్బాయి మాతో క్రికెట్ ఆడ్డానికి వచ్చేవాడు. ఆ సందర్భంలో వాళ్ళింటికి అతన్ని పిలవడానికి వెళ్ళేవాణ్ణి. ఇంటిముందు పెద్ద ఖాళీ జాగా ఉండేది. ముందు ముళ్ళ తీగెల కాంపౌండూ, గేటూ ఉండేవి. కాని లోపల అడ్డదిడ్డంగా పెరిగిన పిచ్చి మొక్కలు లోపలికి వెళ్ళడానికే అసహ్యంగా ఉండేది. అలాంటిది పాత ఆయన ట్రాన్సరై నేను వచ్చేసరికి కొత్త డి.ఎస్.పి.వచ్చి ఎనిమిది నెలలు దాటిందట. ఆ పాత ఆయనతో పాటు పాకుడుకూడా కొట్టుకుపోయినట్టుంది. ఈ కొద్ది నెలల్లో ఈ కొత్త ఆయన ఆ ముందు ఖాళీ జాగాకి ఎన్ని మార్పులు తెచ్చాడని! ఇప్పుడా బంగళాకి ముందు పొట్టిగా లైట్ బ్లూ కలర్‌లో ఉన్న సిమెంటు కాంపౌండు గోడ రాతిగోడ గనక ఏ రంగు వేస్తే అలాగే పడుంటుంది. దానికేంగాని, ఆ లోపల ఇప్పుడు ఏం కనపడుతున్నాయని! ఓహ్! ఎన్ని రంగుల గులాబీలు, ఎంత పెద్ద గులాబీలు! ఇలాంటి రకాల రాజా రోజాలున్నాయని ఎవరూ ఊహించనైనా లేరు! చూస్తే అసహ్యం వేసే ప్రదేశాన్ని కన్నుల వైకుంఠంగా మార్చిన ఆ కళారాధకుడి సౌందర్యదృష్టిని ఏమని పొగడాలి! మా వీధి చివరనే కదా ఆ బంగళా! కాళ్ళు అటే లాగేవి కళ్ళు అక్కడే నిలబడిపోయేవి. ఎన్నిసార్లు ఎంత సేపు చూసినా నా సౌందర్య తృష్ణ నన్ను మళ్ళీ మళ్ళీ అటే లాగేది. నేనే కాదు, నాతోపాటు ఏదో పనిమీద అలా వెళ్ళే ప్రతి ఒక్కరూ టక్కున అక్కడ ఆగిపోయేవారు. నాకోసారి అనిపించింది. ఇంతమందికి ఆయాచితంగా ఇంతటి సుందర సంపద పంచిపెట్టే ఉదారుణ్ణి ఒక్కమారు అభినందించి రావాలని దాని కోసం వేచి ఉంటే ఓసారి ఆ అవకాశమూ లభించింది. ఆయన అంతకు ముందే క్యాంపు నుంచి వచ్చి వీధి వరండాలో ఎవరి తోనో మాటాడుతున్నట్టున్నాడు. ఆ వచ్చినతను వెళ్ళిపోగానే వెళ్ళి కలుసుకుందామని అటే ఆత్రుతగా చూస్తున్నాను. వెనక నుంచి బలంగా భుజంమీద చెయ్యి పడితే ఇటువైపు తిరిగి చూశాను. సుధాకర్! నేనెందుకక్కడ నిలుచున్నానో చెప్పాను 'మీరూ రండి లోపలికి వెళదాం' అన్నాను.

అతను నవ్వి 'అలా కాదు, మీక్కొన్ని సంగతులు చెబుతాను. మీరు ముందు నాతో ఇలా రండి' అని బయటికి తీసుకువెళ్ళాడు. అతను చెప్పింది విని ఆశ్చర్యపోయాను. అలాంటి లైన్ ఆఫ్ థాట్ ఉంటుందని కూడా నేను ఊహించలేదు ఏం చెప్పాడో తెలుసా రాధా!

'జోగారావుగారూ! యూనివర్సిటీ చదువు పూర్తి చేసుకుని వచ్చిన ఉత్సాహవంతులూ, యువకులూ మీరు మీలాంటి వారే పై భ్రమలకి పరవశించిపోయి ప్రశంసాగీతాలు ప్రారంభిస్తామంటే, అక్షరంముక్క రాని ఈ వెర్రిప్రజ ఏం కావాలి! నాయకులకి బానిసలుగా పని చేసి, ప్రభుత్వ సేవకులుగా, ధనికులకి దన్నుగా, సామాన్య ప్రజకి కూటిలో మన్నుగా పని చేసే ఈ పోలీసు ఆఫీసరుల ఉదారదృష్టికా మీ జోహారు! ఇంతకీ ఈ బంగళా ముందున్న ఈ పూలతోట ఎవరి బాబుగారి సొమ్మండీ? ప్రజలు కట్టే పన్నులే కదా ప్రభుత్వం ఇచ్చే జీత భత్యాలు! ఇంతకీ ఈ పూలతోట వేయించడానికి ఎంత ఖర్చయిందో, ఈ అందమైన కాంపౌండుగోడకి ఆయన ఎంత బిల్లు సమర్పించాడో, కంట్రాక్టరుకీ ఆఫీసరుకీ అందులో ఏయే వాటాలు ఉండి ఉంటాయో మీరు ఆలోచించారా? ఈ కళ్ళ వేడుక ఎవరికండీ? మీలా, నాలా కడుపు నిండిన వారికే! ఈ వెనకబడిన జిల్లాలో ఎన్ని కరువు కాటకాలు విలయతాండవం చేస్తున్నాయో, ఇంత తిండి లేక దొంగతనాలకి దిగిన ఆకలి దొంగల్ని ఎందరు రాజకీయచోరులు జైళ్ళపాలు చేశారో, వీరికి శిక్షా వారికి రక్షా ఏ కళాపోషకులు ఇస్తున్నారో మీరెప్పుడైనా గమనించారా? ఇంతింత గులాబీల వెనక అంతంత ముళ్ళుంటాయి. వీటితోపాటు వాటినీ గమనిస్తే గాని మీరు ఆర్టిస్టు కాలేరు. బాగా ఆలోచించండి.' ఆ రోజుల్లో సుధాకర్ వేసిన వివేచనా బీజం ధర్మమా అని నాలో క్రమంగా విచక్షణ పెరిగింది.పై మెరుగుల దేశంలో ఎలాంటి అందమైనా సందేహించతగిందనే నా సందేశం, రాధా!

(ఆంధ్రప్రభ సచిత్ర వారపత్రిక, 29-8-84)

✿